

ZAMISEL O "R A S T O Č I K N J I G I"

U v o d

V nadaljevanju podajamo zamisel oziroma iniciativo kako obeležiti:

- izjemno zanimivi leti 2000 in 2001;
- deseto obletnico naše države;
- tisočletnico brižinskih spomenikov;
- štiristopetdesetletnico naše prve knjige;
- dvestoletnico Prešernovega rojstva.

V skladu z omenjenimi pomembnimi obletnicami v narodovi zgodovini ter izjemnih izzivov sedanjega časa in kot dopolnitev k vseslovenskemu odštevanju (prištevanju) do leta 2000 in do leta 2001 v častniku "Delo" in nekaterih drugih medijih, skupina dobronamernih Slovencev podaja zamisel oziroma iniciativo za izgradnjo posebnega pomnika slovenstvu imenovanega:

" R a s t o č a k n j i g a "

Čeprav se je naša država komaj rodila, pa vendarle moramo že sedaj razmišljati strateško, državotvorno, kar pomeni, med drugim, tudi dolgoročno.

Simboliko let 2000 in 2001, 10. obletnice naše države, 1000. obletnice Brižinskih spomenikov, 450. obletnico prve slovenske knjige ter 200 letnice rojstva Franceta Prešerna, naj bi naša generacija udejanila s postavitvijo pomnika, ki bi odražal našo posebno, slovensko istovetnost in tudi nadaljnjo naravnost.

Vsebinska opredelitev Rastoče knjige

Večina drugih narodov si je postavila in si še postavlja spomenike, ki temeljijo na izkazovanju moči, na zavojevanju tujih ozemelj in ljudstev. Slavijo in povečujejo surovo fizično moč, ki naj vliva bližnjim sosedom in oddaljenim narodom strah in spoštovanje do velikosti, do vojaške moči, do kvantitete.

Predlagani pomnik naj bi bil drugačen; vsebinsko naj bi temeljil na duhovni dimenziji našega naroda, ki bi ga simbolično predstavljala "Rastoča knjiga", kot poseben gradbeni objekt v stilizirani obliki knjige, s specifično sporočilnostjo in namembnostjo.

Že Brižinski spomeniki so nas v zgodnjem srednjem veku nekako zaznamovali kot narod knjige, kulture, sožitja in s tem strpnosti. To se je potem nadaljevalo s Trubarjevima knjigama Abecedarijem in Katekizmom, zlasti pa še z Dalmatinovo Biblijo.

Tudi danes pomeni knjiga in vse, kar je z njo povezano, veliko in pomembno razsežnost v življenju in delu slovenskega človeka. Po različnih raziskavah pride na Slovence toliko na novo izdanih knjig, kot je to le malokje drugje po svetu. In to pomeni v sedanjih razmerah vsestranskega preoblikovanja sveta veliko prednost in priložnost.

Knjiga in to ne navadna knjiga, pač pa "Rastoča knjiga," naj bi simbolično opredelila in predstavljala dosedanja razvoj ter identiteto Slovencev in ga določala tudi vnaprej. Naša generacija bi napisala svojo, podobno pa vsaka naslednja generacija Slovencev. Upoštevali bi skratka "koncept rasti", ki je bil žal v dosedanjem razvoju našega naroda tolikokrat omejevan, degradiran.

Rastoča knjiga bi bila v določenem smislu tudi **muzej knjige**, ki pa bi imel z značilnostmi, ki jih omenjamo, tudi veliko širši značaj in pomen.

Idejne arhitektonske zamisli Rastoče knjige

“Rastoča knjiga” bi bila spoštljiva stavba. Lahko bi skratka govorili o nekem posebnem slovenskem kulturnem dosežku, ki pa ne bi bil posnemanje nikogar in ničesar, temveč bi odseval slovensko samobitnost in inovativnost.

“Rastoča knjiga” bi bila projektirana in izvedena kot instalacija oziroma kot odprta - rastoča knjiga. Elemente knjige bi vsebovali tudi ostali arhitektonski deli stavbe; z arhitekturo pa bi poudarili še druge elemente naše kulturne dediščine, oziroma značilnosti slovenske samobitnosti.

Morda bi na stropu “Rastoče knjige” bilo 2 mio svetlikajočih se telesc, kar naj bi simboliziralo sedanjo generacijo Slovencev, ki marsikaj zna, hoče in želi. Tako posebno stiliziran strop naj bi predstavljal hrepenenje Slovencev po svetlobi, luči, znanju, razvoju, rasti, odličnosti.

Prav tako bi bilo morda dobro, da bi bile s pomočjo računalniške grafike dinamično prikazovane vse do sedaj izdane slovenske knjige po različnih sodilih.

V kleti “Rastoče knjige” bi v posebnem prostoru multivizijsko prikazovali samosvojo zgodovinsko in kulturno dediščino slovenskega človeka in njegovo stremljenje k sožitju in razvoju z drugimi narodi, s posebnim poudarkom na naši besedi, knjigi.

V krakih stavbe bi lahko organizirali tudi prodajo knjig in drugih izdelkov slovenske kulture. Tudi sicer ima celoten projekt gospodarsko dimenzijo, ki naj bi dajal gospodarske koristi in ne bi bil v breme proračuna.

Osrednje mesto v pritličju pa bi bilo posvečeno resnični “Rastoči knjigi” ki bi imela izjemne razsežnosti in bila tudi umetniško izdelana. V njej naj bi bile v prvem delu vpisane vse knjige, ki so do sedaj izšle v slovenščini, v drugem delu pa naj bi se vanjo s pomočjo najnovejše računalniške tehnike registriralo vseh sedaj živčih 2 mio Slovencev, z možnostjo, da se vsakdo tudi sam podpiše in napiše v enem stavku pomembno sporočilo, misel, iskričo. Koncept rasti - odprtosti knjige bi se kazal v tem, da bi se v knjigo tekoče vpisovale vse na novo izdane knjige, enako pa tudi prihodnje generacije Slovencev. Tu so seveda možne številne modalitete, ki jih nudi sedanja in prihodnja računalniška tehnologija.

V nekaterih delih stavbe bi imeli tudi specifično stilizirane rastoče knjige, ki bi poudarjale nekatere pomembne dejavnosti iz narodovega življenja. Kot npr. rastoča knjiga znanja, rastoča knjiga inovativnih zamisli, rastoča knjiga športnih dosežkov in podobno.

Tehnično bi bilo možno opisano, s sedanjimi informacijskimi sredstvi, tudi sorazmerno enostavno izpeljati in tako na samosvoj način povezovati slovensko preteklost, sedanost in prihodnost.

V stilizirane knjige bi bili vpisani tudi drugi podatki, ki opredeljujejo sedanjo Slovenijo na prehodu v novo tisočletje (seznam podjetij in drugih organizacij, organizacijska struktura države in podobno).

Predvsem pa bi se v prostorih “Rastoče knjige” vedno nekaj dogajalo s področja knjige, kulture, znanosti. Osnova bi bili slovenski okviri, nikakor pa se ne bi zapirali tudi evropskim in še širšim dimenzijam.

Financiranje

Tudi financiranje naj bi bilo motivirajoče, mobilizirajoče za vse Slovence. Vsak Slovenec oziroma Slovenka naj bi za ta pomnik, v dejanskem in prenesenem smislu last vseh Slovencev, daroval(a) en, deset, sto ali tisoč tolarjev, odvisno pač od svojih možnosti, želja in hotenj. Gornje meje ne bi omejevali. Prav tako bi naj pomnik dobrohotno in v okviru svojih možnosti financirala tudi razna podjetja, organizacije oziroma institucije.

V sedanjih ekonomskih tegobah bo verjetno marsikdo dejal, da bi bilo bolje financirati kaj drugega. Menimo, da je v tem zapisu precej argumentov, ki govorijo v prid predlagani zamisli in odganjajo dvome.

V sodelovanju s Pošto Slovenije bi tako zbrali od ene do dve mia SIT, kar bi zadostovalo za zelo ugledno (tudi inovativno) stavbo, velikega simbolnega pomena za naslednja leta in stoletja. Stavba naj ne bi bila samo pomnik v klasičnem pomenu, pač pa živ organizem v funkciji državotvornosti Slovenije, konkretnega opravljanja kulturnih in izobraževalnih nalog, prikazovanja specifične simbioze slovenskega gospodarstva in kulture ter poudarjanja vrednot univerzalnega slovenstva (in njegov prispevek k svetovni kulturni oziroma znanstveni dediščini).

Kraj, kjer naj bi pomnik stal

Nekaj različic se je pojavilo kot kraj, kjer naj bi pomnik postavili. Razmišljalo se je na primer o Vrhniku, o Raščici, o Vačah pri Litiji, Kostanjevici na Krki. Vendar je na koncu prevladalo mnenje, da bi bilo najbolje, da se tako pomembna in simbolna stavba postavi v Ljubljani. Ljubljana je že sedaj med, drugim znana, kot kulturni center Slovenije, v medijih pa se večkrat pojavlja tudi kot mesto kulture. Tudi sicer naj bi igrala kot glavno mesto Slovenije povezovalno vlogo v sicer kar prevečkrat disintegracijskih silnicah. Na urbanistični stroki pa je, da se na podlagi urbanističnih in arhitektonskih kriterijev odloči za najustreznejše mesto.

Vsekakor pa naj bi bila spoštljiva stavba "Rastoča knjiga" postavljena na urbanistično atraktivnem mestu in naj bi predstavljala med drugim tudi integracijski simbol vseh Slovencev. Zato naj bi se v uveljavljanje te zamisli oziroma gradnje vključevali tudi Slovenci za mejo, iz Italije, Avstrije, Madžarske, Amerike in od drugod po svetu.

Časovna sestavina projekta

Časovna sestavina projekta je zaenkrat samo globalno opredeljena z letoma 2000 in 2001. Začetek gradnje oziroma postavitve temeljnega kamna se določi na dan 26. 12. 2000. Ta dan je najbolj sprejemljiv in optimalen, ker bomo tedaj praznovali obletnico slovenske samostojnosti; predstavlja pa tudi obeležitev in počastitev drugih dejanj, omenjenih na začetku. Menimo, da je do tega datuma še precej časa; pri tem pa se zavedamo, da je pomemben sistematični pristop in pričetek konkretnih aktivnosti za izgradnjo projekta, ki so tempirane na dan, ko bo še 200 dni do leta 2000. To pa je dne 13. 6. 1999.

Predlagan organizacijski pristop

Določen bi bil poseben častni odbor, ki bi že s svojo sestavo poudarjal državotvornost ter pomen pomnika. V njem bi bili: predsednik države Slovenije, predsednik Državnega zbora, predsednik vlade republike Slovenije, predsednik Državnega sveta, predsednik Ustavnega sodišča, predsednik Računskega sodišča, guverner Banke Slovenije in predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Organizacijski odbor naj bi sestavljali: minister za kulturo RS, minister za znanost in tehnologijo RS, minister za šolstvo in šport RS, ljubljanski metropolit in nadškof, ljubljanska županja, direktor Narodne galerije, predsednik društva ekonomistov Slovenije, predsednik slavističnega društva, predsednik društva arhitektov Slovenije, odgovorni urednik "Dela", predsednik gospodarske zbornice Slovenije, RTV Ljubljana, Pošta Slovenije, prof. dr. France Bučar, gospod Janez Pezelj, gospod Darijan Košir, gospa Silva Jamnik, prof. dr. Martin Žnideršič, prof. dr. Jože Gričar.

Častni odbor naj bi med prvimi sklepi določil nosilko investicije "Rastoče knjige", ki naj bi bila Narodna galerija. Vsa tehnično komercialna in kontrolna ter operativna dela pa naj bi opravljal Servis skupnih služb pri vladi RS.

Določil naj bi tudi organizacijo, ki naj bi pripravila potrebno projektno dokumentacijo za "Rastočo knjigo". Predvideva se, da bi bila to Fakulteta za arhitekturo v Ljubljani.

Fakulteta za organizacijske vede iz Kranja naj bi bila določena kot nosilka računalniške podpore za izvedbo celotnega projekta.

Častni odbor naj bi imenoval tudi organizacijski odbor za izgradnjo "Rastoče knjige".

Zaključek

Navedena zamisel oziroma iniciativa je prežeta z dobrohotnostjo in dobronamernostjo ter temelji na upoštevanju dosežkov teorije in prakse doktrine organizacijskega razvoja. Zamisel odseva le prijazno in dobronamerno razmišljanje ter pozitivno naravnost.

Pripravljeni moramo biti na to, da bo na začetku, zamisel o "Rastoči knjigi" sprejelo približno 25% slovenske populacije. Kot smo že omenili, bo verjetno veliko Slovencev mnenja, da je v sedanji situaciji bolj potrebno narediti kaj drugega. Vendar se bo prepričanost o potrebnosti izgradnje takega pomnika z dneva v dan bolj uveljavljala, ob ustrezni medijski spremljavi.

Tako bi npr. v "Delu" ob vsakodnevnem odštevanja dni do leta 2000 oz. do leta 2001, spremljali tudi število

Slovencev, ki so prispevali za pomnik in znesek, ki bi se do tedaj nabral. Na poseben način bi se lahko v spremljanje vključila tudi naša RTV in drugi slovenski mediji.

Zavedati se moramo da iz nič ni nič, oziroma kot so dejali Latinci:

“ex nihilo nihil fit”. Končno bi lahko Slovenci preživeli izjemne psihološke in simbolne izzive, ki jih poraja in nudi sedanji čas, tudi brez “Rastoče knjige”. Bistvo stvari pa je v vprašanju ali hočemo biti aktiven dejavnik pri preoblikovanju sveta in kljub splošni globalizaciji sveta poudariti tudi našo lastno identiteto, ali pa biti le statist in nem posnemovalec drugih. Odgovor tistih, ki podpirajo opisano grobo zamisel je jasen: vključevati se v svetovne tokove na vseh ravneh, pri tem pa prav zaradi obogatitve teh povezav, gojiti lastno drugačnost, identiteto in izvornost.

Slovenska “Rastoča knjiga” naj bi imela torej naslednja sporočila ter cilje:

- povabilo k integrativnemu razmišljanju in delovanju
- vizija in akcija sedanje generacije Slovencev
- odgovor na izzive časa
- simbol slovenske preteklosti, sedanjosti in predvsem prihodnosti
- istoznačnica za rastoče znanje, neprenehni razvoj
- prijazno napotilo k skupnemu podjetju
- iskanje in potrditev slovenske identitete
- nekaj, kar nas lahko dela razpoznavne do drugih narodov
- blagovna znamka Slovenije
- eden od kulturnih imageov Slovenije
- uresničitev Groharjeve želje, ki pa ni bila in ni samo njegova, da mora biti naša prihodnost lepša
- apoteoza narodove intelektualne moči ter vitalnosti
- antiteza trditvi, da smo narod hlapcev
- pomnik “Slovenski besedi”- Muzej knjige
- zahvala vsem znanim in neznanim Slovincem, ki so ustvarjali in pisali v slovenščini
- marketinški projekt, ki ponuja tudi na področju trženja nove možnosti
- ekonomski impulz, ki bo odprl nova delovna mesta
- pristop, ki bo utrdil našo samobitnost, samozaupanje
- prikaz slovenske inovativne misli
- aplikacija modela organizacijskega razvoja
- vizija odlične Slovenije...

Skupina dobromislečih, dobronamernih Slovencev